

Beter boeren met de Rantsoenwijzer

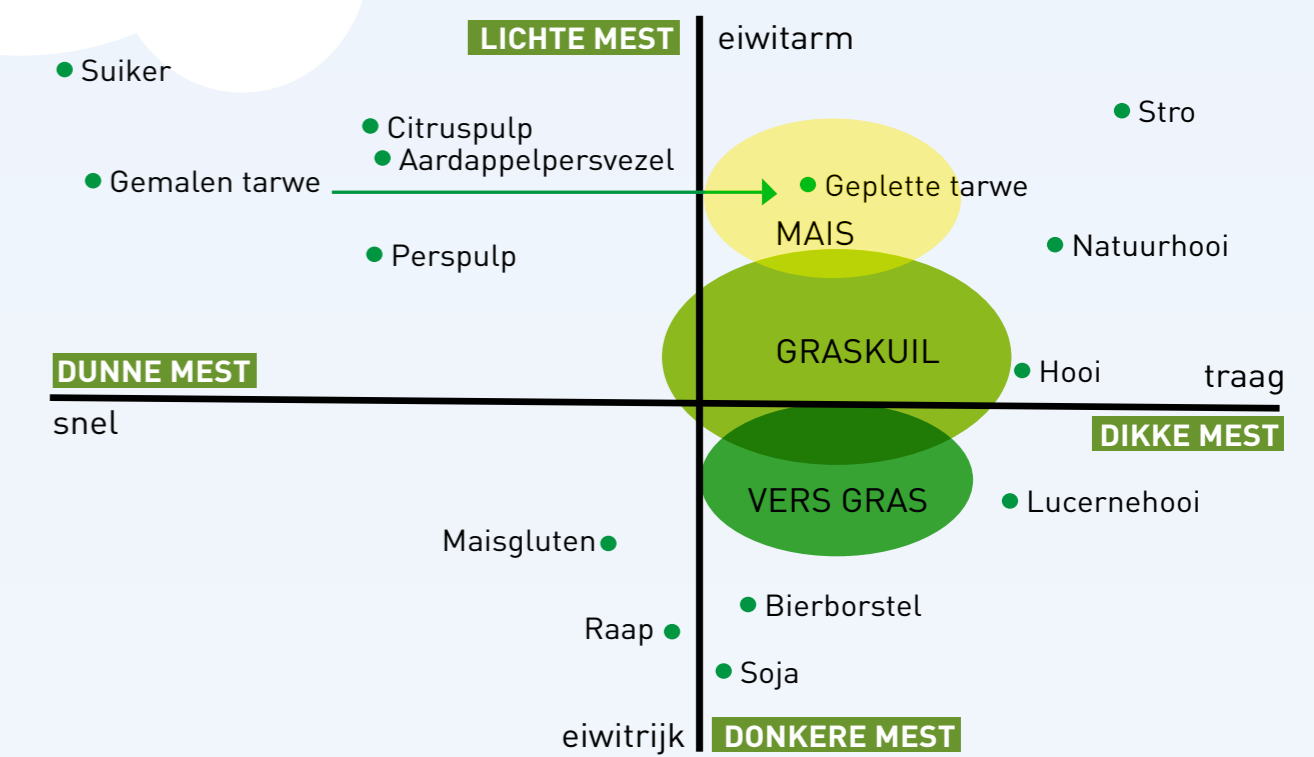
1 Beoordeel je eigen voer

Om je eigen voer te beoordelen hebben we een scorekaart "eigen voer" ontwikkeld. Deze is te downloaden op mijnrantsoenwijzer.nl. Dit is nadrukkelijk een aanvulling op de standaard kuilanalyse. Bij gras gaat het vooral over de inschatting van prik en veerbaarheid. Bij mais over de bestendigheid van het zetmeel. Factoren die het beste in te schatten zijn door te voelen en te ruiken. De scorekaarten spreken voor zichzelf, op de website staat meer in detail beschreven waar je allemaal op moet letten.

Gewenste aanvulling voor synchronisatie energie en eiwit in het rantsoen

Situatie ruwvoer	Aanvulling
Graskuil vochtig, hoog RE, laag suiker	Eiwit traag, energie snel
Graskuil droog, hoog RE, normaal suiker	Eiwit sneller, energie trager
Graskuil vochtig, laag RE, laag suiker	Eiwit trager, energie snel
Graskuil droog, laag RE, hoog suiker	Eiwit snel, energie traag
Maiskuil vochtig, normaal zetmeel	Eiwit trager, energie trager
Maiskuil droog, zetmeel hoog	Eiwit sneller, energie sneller

In bovenstaand figuur links worden verschillende producten weergegeven. Optimaal is om een combinatie te vinden die in het midden van het figuur uitkomt. In bovenstaand figuur rechts wordt de gewenste aanvulling voor synchronisatie van energie en eiwit in het rantsoen weergegeven.

Voederwaarde	Streefwaarden	Doel
VEM	940 gram/kg ds Laag productief 980 gram/kg ds Hoog productief	Passende samenstelling rantsoen bij lactatiestadium
FOS	580 gram per kg/ds	Energie op pensniveau
Ruw eiwit	150 gram per kg/ds	Eiwit volledig benutten
OEB	0	Afstemming microbieel eiwit op pensenergie (FOS)

2 Bepaal je rantsoen

De tweede stap is bepalen wat je moet bijkopen. Vaak doe je dat bij een wisseling van de graskuil of bij de overgang weide naar stal. Moet er snelle energie of juist traag eiwit bij? En hoeveel? Je kunt ook rekenen met een aantal basiskenngetallen. Wij proberen het eenvoudig te houden en rekenen met VEM, FOS, DVE en OEB. Met (enkelvoudige) grondstoffen en bijproducten optimaliseer je het rantsoen eenvoudig. Weet wat er (goedkoop) te koop is. Belangrijk daarbij is niet alles tegelijk te veranderen, maar nauwkeurig te kijken naar het effect van een aanpassing. Maak een rantsoen voor het hele koppel en geef de hoogproductieve koe een (productie)brok op basis van lactatiestadium.

3 Check de mest en de rest

Beoordeel de herkauwactiviteit en de pensvulling van de geselecteerde koeien. Als koeien veel kunnen selecteren, zal het berekende rantsoen ook niet kloppen. Beoordeel daarom de voerselectie.

De mest vertelt je alles over de vertering van het rantsoen. Selecteer 5 hoogproductieve en 5 laagproductieve koeien. Vul een maatbeker vol met mest van één koe, spoel de mest daarna uit in de zeef en stop het restant terug in de maatbeker. Het rantsoen is optimaal verteerd wanneer het restant 1/3 van een volle beker is.

Heeft u meer- of minder restant, zie mijnrantsoenwijzer.nl voor oorzaken en tips.

Tips!

- Maak een krachtvoertabel obv lactatiedagen: opbouwen tot gewenste gift in 20-25 dagen, vervolgens vanaf 80 dagen met 100 gram per dag afbouwen voor meer melk uit eigen ruwvoer.
- De daglengte beïnvloedt de melkproductie, bij kortere daglengte lagere productie met hogere gehalten. Probeer hier niet tegenin te voeren.

Tips!

- Te veel lengtedelen, een te groot restant na zeven in combinatie met te dunne mest, weinig herkauwactiviteit, matige pensvulling en weinig pensmatras. Dit is een duidelijk signaal voor een tekort aan structuur (drijvend vermogen in de pens).
- De mest is waterig, licht van kleur, stinkt en stijft na korte tijd op. Dit betekent dat er een overschot aan bestendig zetmeel is met daardoor veel nafermentatie in dikke darm (voer minder mais).

Tankmelk	ureum < 15	Doel	ureum < 25
eiwitgehalte hoog	++ meer penseiwit -- minder pensenergie	OPTIMAAL	-- minder penseiwit -- minder pensenergie
eiwitgehalte laag	++ meer penseiwit ++ meer pensenergie	++ meer penseiwit ++ meer pensenergie	-- minder penseiwit ++ meer pensenergie

4 Perfectioneer je rantsoen

We zijn stap voor stap door het rantsoen heen gelopen. We kennen de eigenschappen van het eigen voer, de productie en zien hoe de koeien het rantsoen verteren. Met (enkelvoudige) grondstoffen en bijproducten kun je het rantsoen eenvoudiger bijsturen. Maak een kloppend basisrantsoen, zo mogelijk apart voor de hoogproductieve en voor de laagproductieve groep. Voer daarbij nog een productiebrok op basis van de melkgift. Verander niet alles tegelijk, zodat je oorzaak en gevolg goed kunt blijven onderscheiden.

Effect van weersomstandigheden op graskwaliteit

Instraling	Temp.	Vocht	VEM	DVE	OEB	Pens-energie	Pens-eiwit	DS opname
Zonnig	Koud	Droog	1010	100	30	++++	-	100
		Nat	1050	100	50	+++	+	110
	Warm	Droog	900	90	10	++	--	85
		Nat	950	90	40	0	0	90
Bewolkt	Koud	Droog	1000	100	70	+	+	100
		Nat	1040	100	90	0	+++	110
	Warm	Droog	930	90	60	--	0	85
		Nat	950	90	80	---	++	90

